

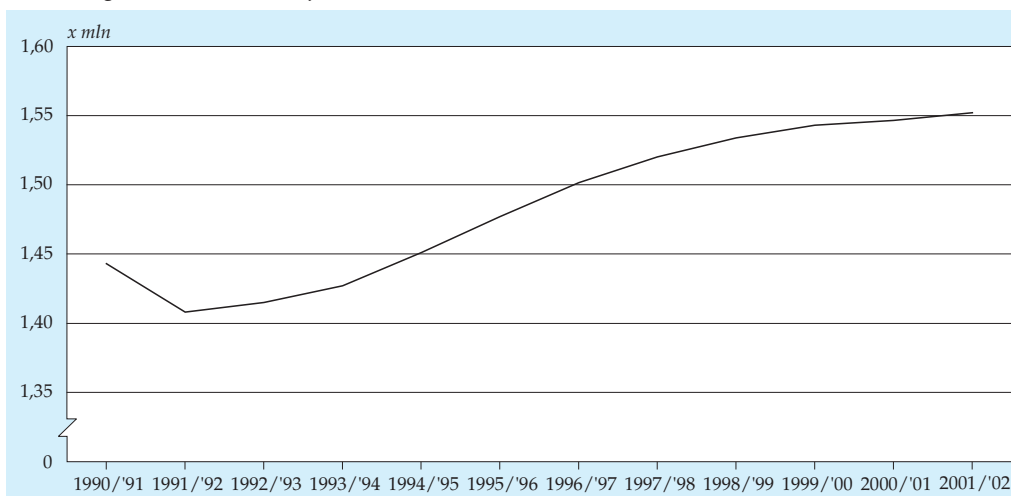
3. Onderwijs

Ruim 20 procent van de Nederlandse bevolking neemt deel aan het voltijdonderwijs. Bijna de helft hiervan gaat naar de basisschool en eenderde volgt voortgezet onderwijs. Niet-westerse allochtone leerlingen halen minder vaak een diploma in het voorgezet onderwijs dan hun autochtone medeleerlingen. Zowel in het hoger beroepsonderwijs als in het wetenschappelijk onderwijs neemt het aandeel vrouwen toe. De voorkeur voor studierichtingen verschilt tussen mannelijke en vrouwelijke studenten.

3.1 Het basisonderwijs

In het schooljaar 2001/2002 zaten ruim 1,5 miljoen kinderen op de basisschool. De afgelopen tien jaar groeide het aantal leerlingen in het basisonderwijs met gemiddeld 1 procent per jaar. Hoewel kinderen pas op vijfjarige leeftijd verplicht zijn naar school te gaan, beginnen de meesten (98%) als ze vier jaar zijn.

3.1 Leerlingen in het basisonderwijs

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

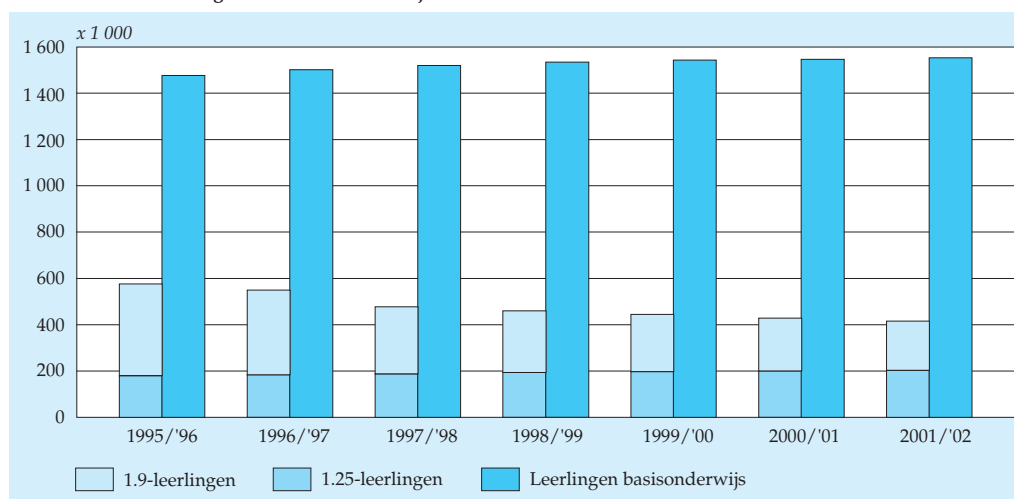
Het aantal basisscholen is de laatste tien jaar met 1,4 duizend scholen afgenomen naar 7 duizend. Een stijgend aantal leerlingen en een afnemend aantal scholen, heeft geleid tot een behoorlijke toename van de gemiddelde schoolgrootte. In 1992 was het gemiddeld aantal leerlingen van een basisschool 167, in 2002 was dit 221. Scholen in de Randstad zijn aanmerkelijk groter dan in de noordelijke provincies en Zeeland.

Achterstandsleerlingen

Sommige leerlingen hebben als gevolg van hun achtergrond meer aandacht nodig. Zij worden achterstandsleerlingen genoemd. Bij het vaststellen van de financiële vergoeding van een basisschool houdt de overheid rekening met de achtergrond van de leerlingen. Leerlingen die niet tot een achterstandscategorie behoren krijgen een gewicht van 1.0. Achterstandsleerlingen krijgen een hoger gewicht. Zo krijgen autochtone leerlingen met ouders met een laag opleidingsniveau een gewicht van 1.25. Niet-westerse allochtone leerlingen waarvan de ouders een laag opleidingsniveau hebben, krijgen een gewicht van 1.9.

Het aandeel achterstandsleerlingen is van 39 procent in 1996 afgenomen tot 27 procent in 2002. Deze afname is uitsluitend toe te schrijven aan de daling van het aantal 1.25 leerlingen van 396 duizend naar 214 duizend. Het aantal 1.9 leerlingen nam iets toe.

3.2 Achterstandsleerlingen in het basisonderwijs

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

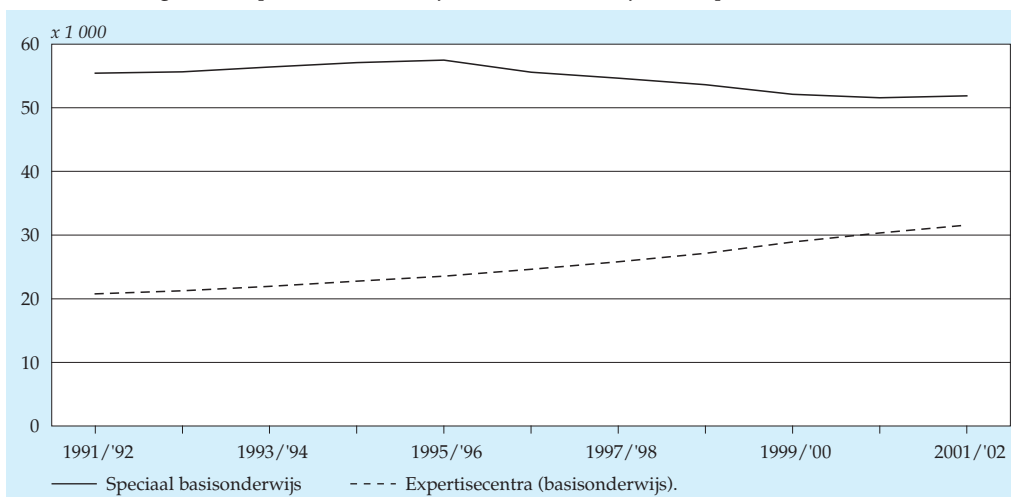
Cumi-leerlingen¹⁾ vormen 15 procent van alle leerlingen op de basisscholen in het schooljaar 2001/2002, tien jaar geleden was dit nog 12 procent. In Amsterdam en Rotterdam behoort ruim de helft van de leerlingen tot de cumi-leerlingen. In Den Haag is dit bijna de helft. Wanneer 'zwarte scholen' worden gedefinieerd als scholen waarop meer dan 60 procent van de leerlingen bestaat uit cumi-leerlingen, blijkt dat 6 procent van de scholen zwart is in Nederland. In Amsterdam is dit 51 procent, in Rotterdam 50 procent, in Den Haag 37 procent en in Utrecht 33 procent.

Speciaal onderwijs

Het speciaal onderwijs²⁾ is bedoeld voor kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden en lichamelijk of geestelijk gehandicapte kinderen. Door de hogere kosten van het speciaal onderwijs en het toenemend aantal verwijzingen naar deze vorm van onderwijs, is begin jaren negentig een beleid ingezet onder de naam 'Weer samen naar school' om de groei van het speciaal onderwijs in te dammen.

Sinds 1998 is het speciaal onderwijs voor een deel opgenomen in het basisonderwijs (het speciaal basisonderwijs), dat vooral gericht is op kinderen met gedragsproblemen. Ook is een gedeelte apart georganiseerd in zogenaamde expertisecentra (het basisonderwijs in de expertisecentra), waar kinderen met duidelijke lichamelijke of geestelijke problemen onderwijs volgen. Het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs daalde de afgelopen tien jaar van 55 duizend naar 52 duizend leerlingen in het schooljaar 2001/2002. Het basisonderwijs op de expertisecentra steeg echter met 11 duizend naar 32 duizend leerlingen. In beide schoolsoorten bedraagt het aandeel jongens 68 procent.

3.3 Aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs en het basisonderwijs in de expertisecentra

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

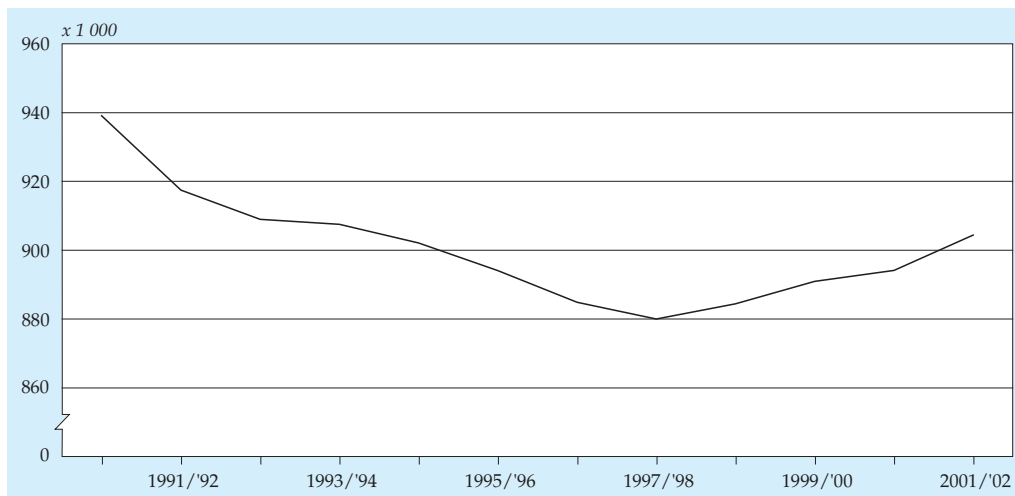
3.2 Het voortgezet onderwijs

Rond hun twaalfde gaan kinderen naar het voortgezet onderwijs. In het schooljaar 2001/2002 zaten 904 duizend leerlingen op het voortgezet onderwijs. Het aantal leerlingen stijgt licht sinds 1998.

Leerlingen in het voortgezet onderwijs beginnen met de basisvorming. De basisvorming bestaat uit een breed samengesteld vakkenaanbod, dat qua inhoud niet verschilt per schoolsoort. De duur van de basisvorming is meestal drie

jaar. Na deze basisvorming stromen de leerlingen veelal door naar vmbo³⁾, havo of vwo. Ook kunnen zij onderwijs volgen in drie kleinere stromingen: het voortgezet onderwijs in expertisecentra, het leerwegondersteunend onderwijs (het lwoo, voorheen het ivbo) en het praktijkonderwijs. Het lwoo is bedoeld voor leerlingen met achterstanden of problemen die met extra begeleiding wel een diploma kunnen behalen. Van leerlingen in het praktijkonderwijs wordt – gezien hun capaciteiten – niet verwacht dat zij een diploma behalen.

3.4 Aantal leerlingen in het voltijd voortgezet onderwijs¹⁾

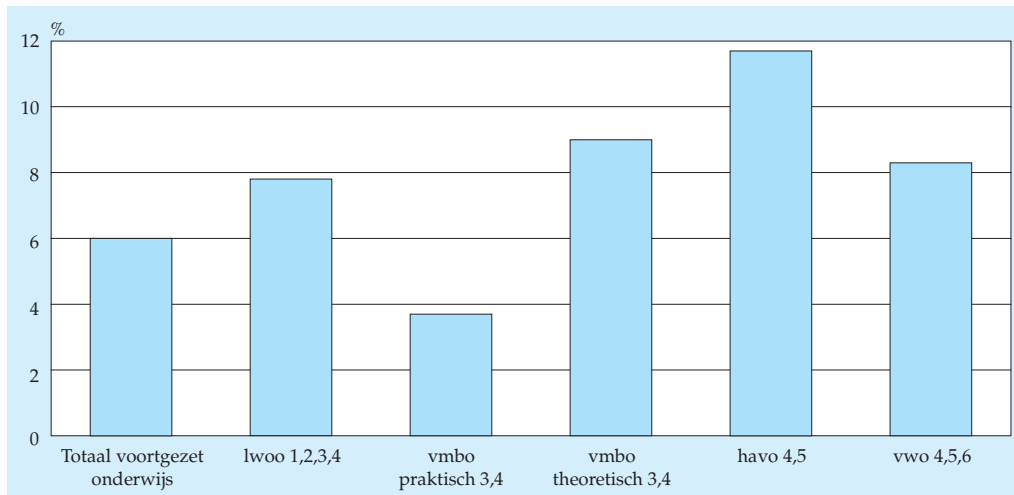
¹⁾ Exclusief voortgezet onderwijs in de expertisecentra.

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

De verdeling van de leerlingen over de verschillende schoolsoorten, kan het best worden beoordeeld door het aantal leerlingen in het derde leerjaar te bekijken. Van de derdejaars leerlingen zit de helft op het vmbo, 20 procent op het havo, 20 procent op het vwo en 10 procent op het lwoo. De andere stromen hebben geen leerjaren. Zij bevatten slechts 5 procent van het totaal aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Het percentage leerlingen dat blijft zitten in het voortgezet onderwijs is de afgelopen jaren gedaald. In 1995 bleef bijna 7 procent van de leerlingen zitten, in 2000 was dit 6 procent. Traditioneel hoog is het aandeel zittenblijvers in de bovenbouw van het havo, bijna 12 procent.

3.5 Percentage zittenblijvers in het voortgezet onderwijs, 2000

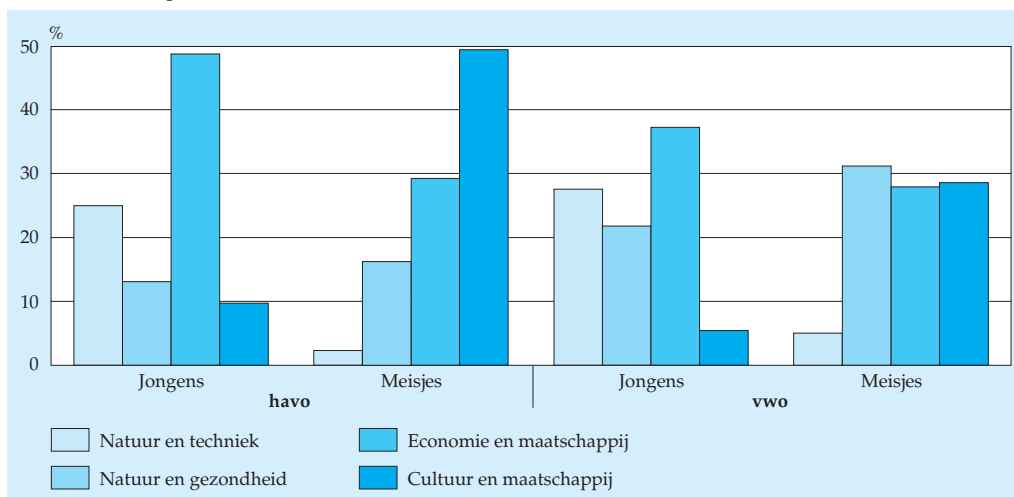

Bron: Onderwijsmatrix OCenW (CFli)/CBS.

Richtingen op havo en vwo

Leerlingen op het havo en vwo kunnen uit vier richtingen kiezen waarin ze eindexamen doen: natuur en techniek, natuur en gezondheid, economie en maatschappij en cultuur en maatschappij. Meisjes kiezen vaak anders dan jongens en leerlingen op het vwo kiezen anders dan op het havo. Van de jongens op het havo kiest bijna de helft voor economie en maatschappij, terwijl bij de meisjes cultuur en maatschappij veruit het populairst is. Op het vwo hebben weinig jongens belangstelling voor cultuur en maatschappij, meisjes kiezen nauwelijks voor natuur en techniek.

3.6 Profielkeuze op het havo en vwo, 2001/2002

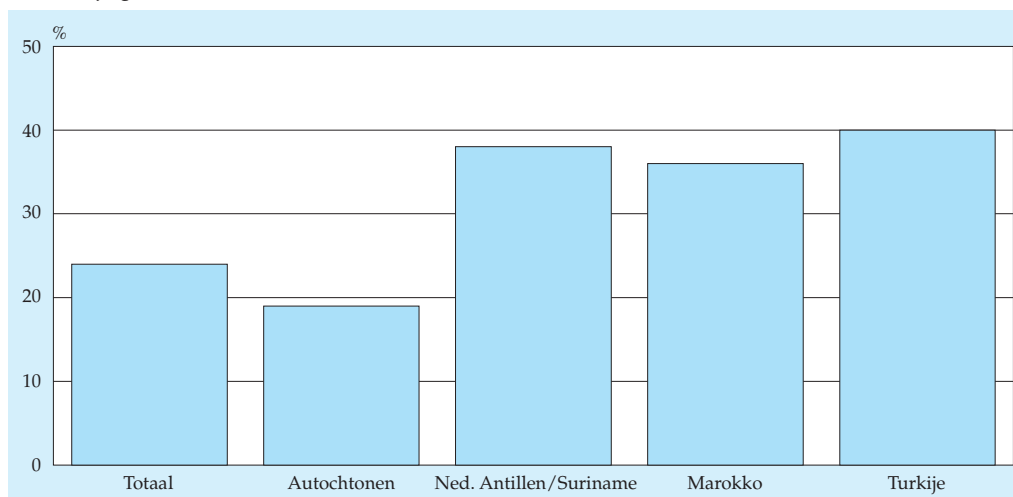

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

Voortijdige schoolverlaters

Leerlingen worden gerekend tot de voortijdige schoolverlaters als zij het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie. Een startkwalificatie staat gelijk aan een diploma havo, vwo of mbo op niveau 2. Bijna een kwart van de leerlingen die in 1993 naar het voortgezet onderwijs gingen, behaalde geen startkwalificatie. Van de groep die in 1989 met het voortgezet onderwijs begon, was dit percentage 33. Sprake is dus van een daling van het aandeel voortijdig schoolverlaters, maar internationaal gezien is dit een hoog percentage. Voortijdig schoolverlaten komt vooral voor bij allochtone leerlingen.

3.7 Voortijdige schoolverlaters naar herkomstland, cohort 1993

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

Geslaagden

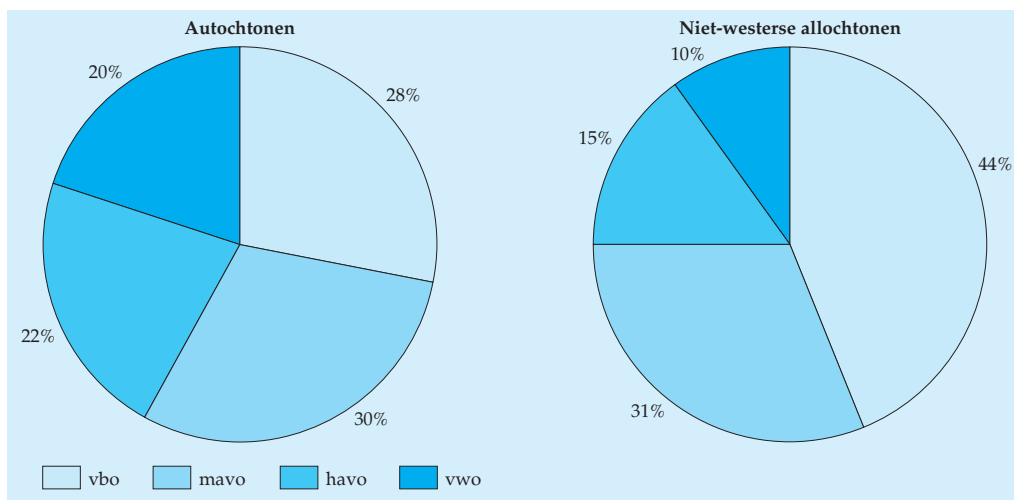
In 2000 slaagden op het vbo en mavo 96 duizend leerlingen, waarvan driekwart doorstroomde naar de bol (de beroepsopleidende leerweg, voorheen het mbo) en 11 procent naar de bbl (de beroepsbegeleidende leerweg, voorheen het leerlingwezen). Slechts 3 procent stroomde door naar het havo. Ruim 10 procent van de geslaagden verliet het voltijdonderwijs.

Op het havo slaagden 38 duizend leerlingen in 2000. Driekwart stroomde door naar het hbo, 8 procent verliet het onderwijs. Van de 26 duizend geslaagden op het vwo stroomde bijna een kwart door naar het hbo en 70 procent naar het wetenschappelijk onderwijs.

Allochtone examenkandidaten

Het aandeel niet-westerse allochtonen onder de examenkandidaten is de laatste jaren bij alle schoolsoorten toegenomen. Van de vbo/mavo-examenkandidaten in 2000/2001 bestond 18 procent uit niet-westerse allochtonen. Op het havo en het vwo is dit aandeel relatief klein, respectievelijk 9 en 7 procent.

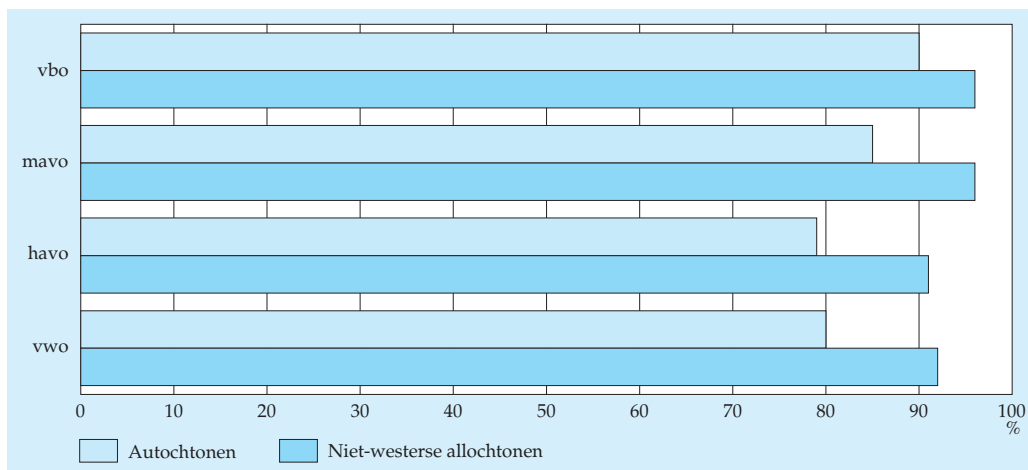
3.8 Examens autochtonen en niet-westerse allochtonen, 2001

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

Het slagingspercentage van niet-westerse allochtone eindexamenkandidaten is lager dan dat van autochtonen. Terwijl van de autochtone examenkandidaten 91 procent slaagt voor de havo en 92 procent voor het vwo, haalt van de niet-westerse allochtonen respectievelijk 79 en 80 procent het diploma.

3.9 Slagingspercentage naar herkomst, 2001

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

Het secundair beroepsonderwijs

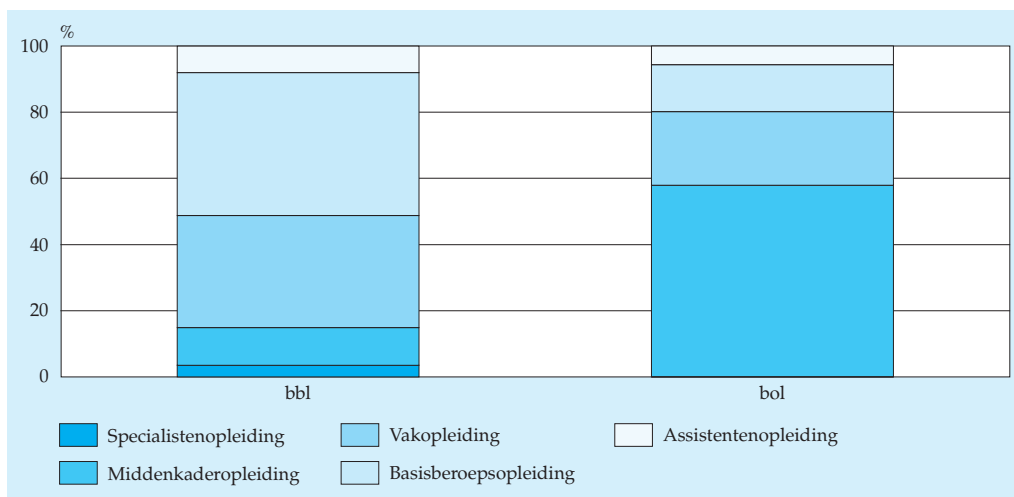
Het aantal leerlingen in de voltijd beroepsopleidende leerweg (bol) bedroeg 271 duizend in het schooljaar 2001/2002. Vergeleken met 1990/1991 is dat ongeveer 6 procent minder. De daling van het aantal leerlingen in de bol is volledig toe te schrijven aan de afname van 22 duizend jongens. Het aantal meisjes is licht toegenomen.

De opleidingen in de bol zijn te clusteren in grofweg vier sectoren: landbouw, economie, techniek en zorg en welzijn. De sector economie is met ruim 40 procent van de leerlingen de grootste. Het aantal leerlingen in de sector techniek is gedaald sinds het begin van de jaren negentig, terwijl het aantal leerlingen in de sector zorg en welzijn juist is toegenomen. Beide sectoren bevatten ongeveer 30 procent van het aantal leerlingen in de bol. Slechts een klein deel volgt landbouwonderwijs (5%).

In 2001/2002 namen 162 duizend leerlingen deel aan de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). Na een daling is sinds 1997/1998 een stijging ingezet in het aantal leerlingen. Deze stijging komt vooral door een toename van het aantal meisjes. Ook de opleidingen in de bbl zijn grofweg te clusteren in vier sectoren. De sector economie is met ruim de helft van de leerlingen de grootste van de vier. De sectoren techniek en zorg en welzijn zijn even groot, met ieder ongeveer een kwart van de leerlingen. Slechts 5 procent van de leerlingen volgt onderwijs in de sector landbouw.

Zowel bij de bol als het bbl kan op vijf niveaus onderwijs worden gevolgd. In de bol kiest 55 procent van de leerlingen voor een middenkaderopleiding (niveau 4). In de bbl kiezen de meeste leerlingen voor een basisberoepsopleiding (niveau 2) of een vakopleiding (niveau 3).

3.10 Kwalificatieniveaus in bol en bbl, 2001/2002

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

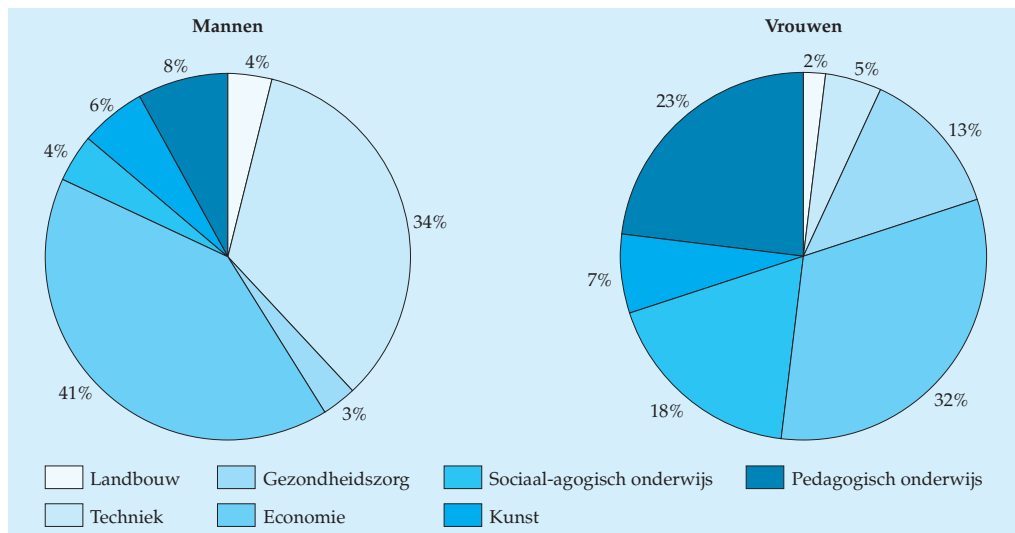
3.3 Het hoger onderwijs

Het hoger beroepsonderwijs

Het aantal studenten in het hoger beroepsonderwijs (hbo) in het studiejaar 2001/2002 bedroeg 258 duizend, het deeltijd hbo buiten beschouwing gelaten. Dit aantal is hiermee met 21 procent gestegen ten opzichte van het aantal studenten in het studiejaar 1992-1993. In dit studiejaar waren vrouwelijke studenten nog in de minderheid met 47 procent van het totaal aantal ingeschrevenen. In 2001/2002 vormden zij met 52 procent de meerderheid.

De meest populaire studierichting in het hbo is economie. De afgelopen tien jaar is het aandeel hbo-studenten dat voor economie kiest, gestegen van 29 procent naar 37 procent in 2001/2002. De tweede grote studierichting is techniek, ondanks dat het aandeel ingeschrevenen is gedaald van 24 naar 19 procent. De voorkeuren voor studierichtingen verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten. Driekwart van de mannen kiest voor economie of techniek, terwijl dat voor 37 procent van de vrouwen geldt. Vrouwen zijn veel sterker vertegenwoordigd in het pedagogische en sociaal-agogische onderwijs en de gezondheidszorg.

3.11 Studierichtingen in het hbo naar geslacht, 2001/2002

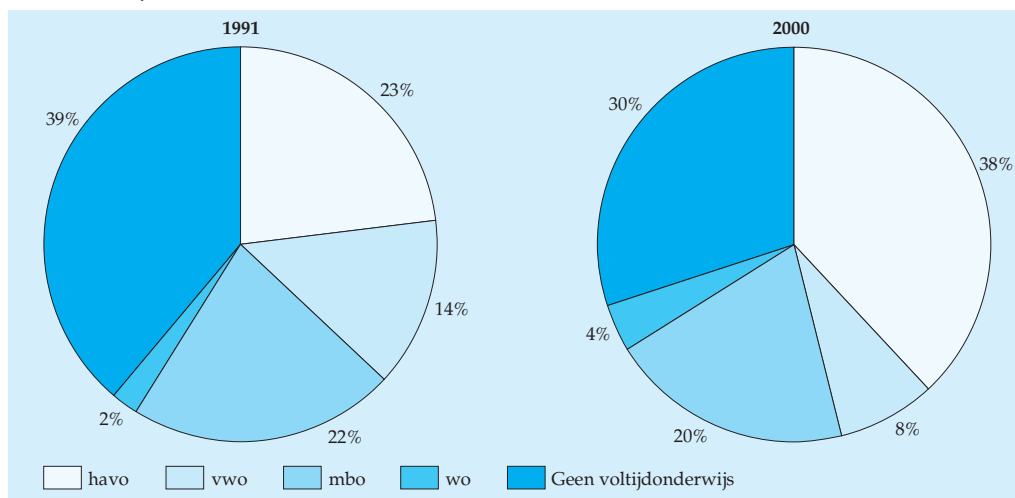

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

Instroom

De onderwijskundige herkomst van de studenten in het hbo is de afgelopen tien jaar behoorlijk gewijzigd. De instroom uit het havo nam aanzienlijk toe, terwijl het aandeel instromers uit het vwo daalde. Ook het percentage studenten dat het jaar ervoor niet in het voltijdonderwijs verbleef, nam af.

3.12 Hbo (voltijd), instroom naar herkomst

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

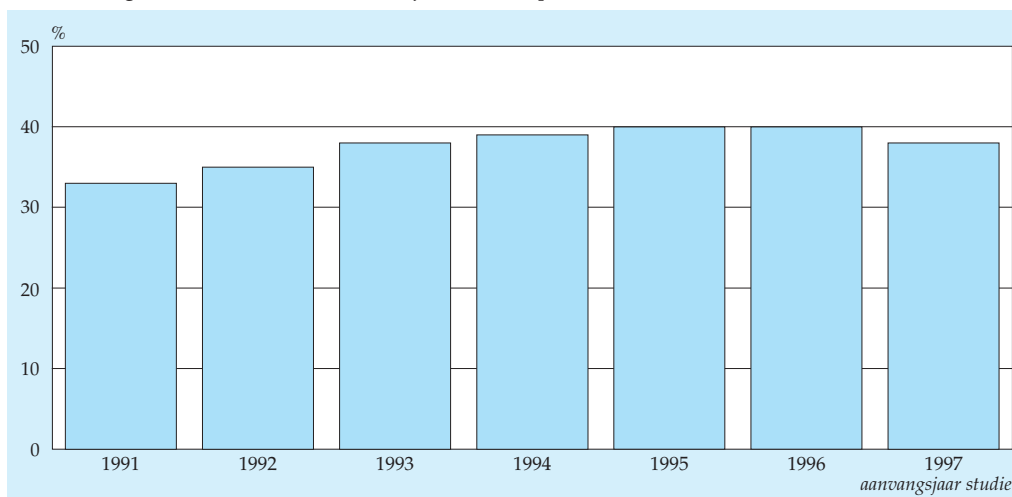
Geslaagden

Het aantal geslaagden in het voltijd hbo is in tien jaar met 15 duizend gestegen tot 45 duizend in 2000/2001. Door het toegenomen aantal ingeschrevenen wordt ook voor de komende jaren een stijging verwacht van het aantal geslaagden. Sinds 1992/1993 overtreft het aantal vrouwelijke geslaagden het aantal mannen dat een diploma behaalt. In het studiejaar 2000/2001 was ruim 56 procent van de geslaagden een vrouw. Studenten in het voltijd hbo zijn gemiddeld ruim 23 jaar als zij hun einddiploma behalen. De gemiddelde leeftijd waarop wordt afgestudeerd verschilt per studierichting. Vrouwen behalen hun diploma gemiddeld op jongere leeftijd dan mannen. Vooral bij het onderwijs voor de gezondheidszorg en het sociaal-agogisch onderwijs, waaraan relatief veel vrouwen deelnemen, ligt de gemiddelde leeftijd een stuk lager.

Van de instromers in het hbo zal uiteindelijk 70 procent een diploma behalen. Van de hbo-studenten die in 1997 zijn begonnen met hun studie, heeft 38 procent na vier jaar een diploma behaald. Eenderde van de studenten die in 1991 zijn begonnen met hun studie, haalde binnen vier jaar hun diploma. De gemiddelde studieduur van de geslaagden in 2000/2001 bedroeg 51 maanden, voor vrouwen was dat 50 en voor mannen 53 maanden. De gemiddelde stu-

dieduur van de geslaagden was met 50 maanden het kortst in het onderwijs voor de gezondheidszorg. In het kunstonderwijs was dit met 55 maanden het langst.

3.13 Percentage hbo-studenten dat binnen vier jaar het einddiploma haalt

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

Het wetenschappelijk onderwijs

In 2001/2002 was het aantal ingeschrevenen aan de universiteiten 174 duizend. Dit is een toename ten opzichte van het studiejaar 1998/1999, waarin het aantal studenten 159 duizend bedroeg. Toch ligt het aantal studenten aan de universiteiten nog 7 duizend onder het niveau van tien jaar geleden. De grootste universiteiten zijn de Rijksuniversiteit Utrecht en de Universiteit van Amsterdam, die in 2001/2002 beide 22 duizend ingeschrevenen telden. De Universiteit Wageningen is met 4 duizend studenten het kleinst. De Universiteit Maastricht is in de afgelopen tien jaar het snelst gegroeid.

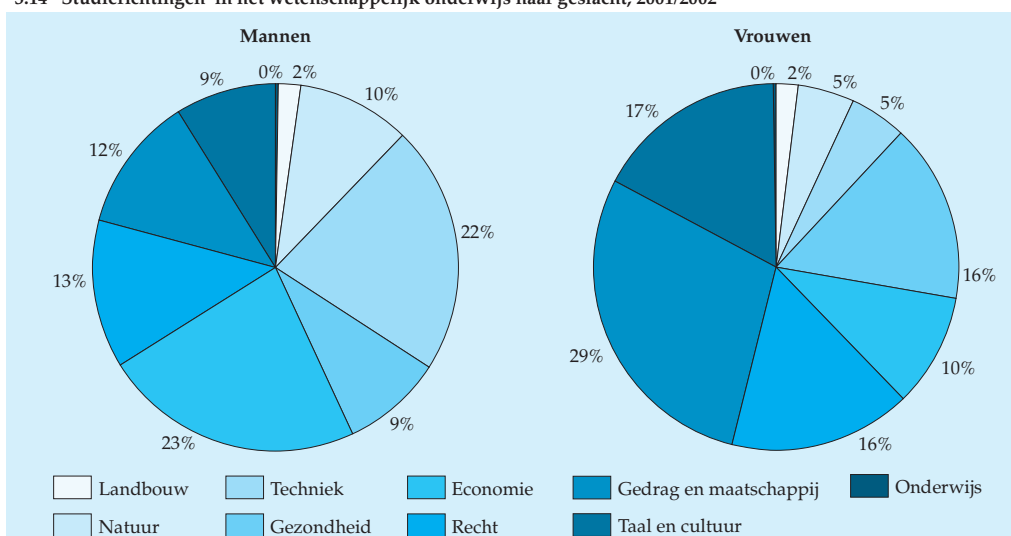
De ontwikkeling van het aantal eerstejaarsstudenten vertoont een soortgelijk patroon als dat van het totaal aantal ingeschrevenen; nadat tien jaar geleden een daling is ingezet, is de laatste jaren sprake van een lichte stijging. In 2001/2002 bedroeg het aantal eerstejaars 34 duizend.

Het aandeel vrouwelijke studenten in het wetenschappelijk onderwijs neemt nog steeds toe. Voor het eerst in 1999/2000 was het aantal vrouwelijke eerstejaars studenten groter dan het aantal mannelijke eerstejaars. Ook behaalden in dat studiejaar meer vrouwen hun diploma dan mannen. In 2001/2002 is 48 procent van het totaal aantal ingeschrevenen in het voltijd wetenschappelijk onderwijs vrouw.

Studierichtingen

Een studie in de richting van gedrag en maatschappij is populair onder de studenten. Vooral veel vrouwen kiezen een studie op dit gebied (29%). Mannen kiezen veelal voor economie en techniek.

3.14 Studierichtingen in het wetenschappelijk onderwijs naar geslacht, 2001/2002

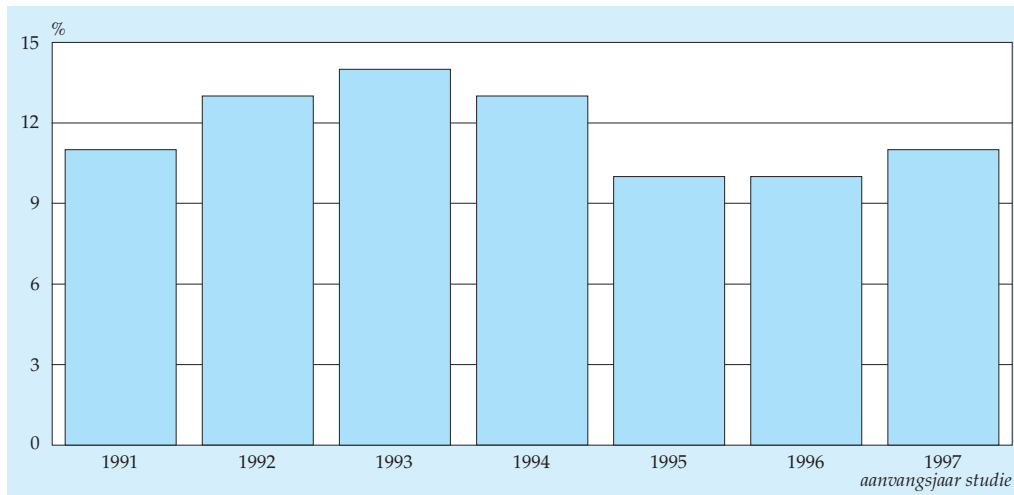
Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

Geslaagden

Het aantal afgestudeerden in het wetenschappelijk onderwijs schommelt nogal. Tien jaar geleden bedroeg het aantal afgestudeerden 20 duizend, in 1995/1996 was dit toegenomen tot 29 duizend en sinds 1999/2000 is het aantal weer gedaald tot 21 duizend. De veranderingen in het aantal afgestudeerden worden vooral veroorzaakt door wijzigingen in het studiefinancieringsbeleid. Door het terugbrengen van het aantal jaren studiefinanciering, zijn studenten sinds 1990/1991 gemiddeld korter over hun studie gaan doen en is de doorstroom van het hbo naar het wetenschappelijk onderwijs afgenomen. Sinds 1995 mogen technische studenten een jaar langer over hun studie doen.

Van het totaal aantal ingeschrevenen aan de universiteiten slaagt uiteindelijk 64 procent. Van de studenten die in 1997 begonnen met een wetenschappelijke studie, is iets meer dan 10 procent na vier jaar geslaagd voor het doctoraalexamen. Dit zijn vooral studenten die hbo als vooropleiding hebben en daardoor een aantal vrijstellingen hebben. Van studenten met vwo als vooropleiding heeft maar 4 procent na vier jaar de studie afgerond.

3.15 Percentage wo-studenten dat binnen vier jaar het einddiploma haalt

Bron: CBS - Onderwijsstatistieken.

3.4 Schoolbeleving

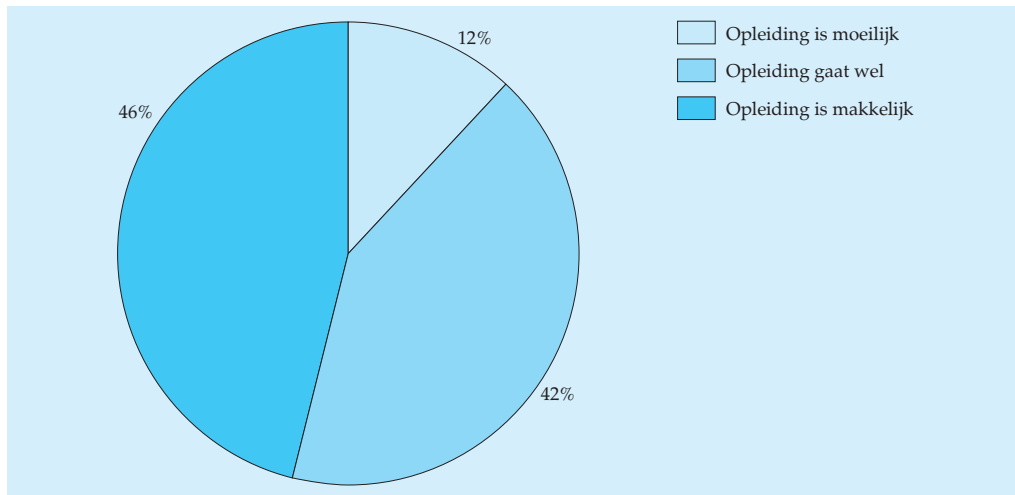
Naast het opdoen van kennis, houdt naar school gaan nog zoveel meer in. Zelfstandig huiswerk maken, presteren en contact met anderen zijn vaak onlosmakelijk verbonden met het volgen van (voltijd)onderwijs.

Huiswerk

Jongeren van 12–17 jaar besteden gemiddeld 1,5 uur per dag aan hun huiswerk. Meisjes maken gemiddeld 20 minuten langer per dag huiswerk dan jongens. Scholieren en studenten van 18–24 jaar studeren gemiddeld bijna 2 uur per dag. In deze leeftijdsgroep studeren meisjes een 0,5 uur per dag langer.

De meeste scholieren en studenten vinden het onderwijs niet moeilijk. Van de 12–24-jarigen die een voltijdopleiding volgen, vindt 12 procent de opleiding moeilijk, 42 procent vindt het wel gaan en 46 procent vindt de opleiding makkelijk. Naarmate de leerlingen ouder worden, neemt het percentage dat de opleiding moeilijk vindt toe. Van de 12–17-jarigen vindt 9 procent de opleiding moeilijk, bij de 18–24-jarigen is dat 17 procent.

3.16 Moeite met de opleiding, 12-24-jarige onderwijsvolgenden, 2001

Bron: CBS - POLS.

Verwachtingen

Aanstaande scholieren en studenten hebben een beeld van de opleiding die ze gaan volgen. Een beeld op basis waarvan vaak een keuze is gemaakt. Van 60 procent van de 15-24-jarigen komt het beeld dat ze van de opleiding vormden overeen met de werkelijkheid. Voor 23 procent komt het beeld gedeeltelijk overeen, voor 18 procent komt het niet overeen.

De opleiding in haar totaliteit bevalt 78 procent van de scholieren en studenten goed tot zeer goed. Slechts 5 procent is slecht tot zeer slecht te spreken over de schoolopleiding. Over de eigen studieprestaties is bijna driekwart van de scholieren en studenten tevreden tot zeer tevreden. Ontevreden tot zeer ontevreden is slechts 9 procent.

Schoolverzuim

Schoolverzuim zonder geldige reden is bij zowel scholieren als studenten niet uitzonderlijk. Op de vraag of de afgelopen twee maanden sprake is geweest van spijbelen, antwoordt 13 procent van de kinderen van 12-17 jaar bevestigend. Van de leerlingen en studenten tussen de 18-24 jaar is dat 39 procent. Meer 18-24-jarige jongens dan meisjes zeggen te spijbelen (respectievelijk 44 en 34%). In de twee weken voorafgaand aan het onderzoek werd door de 12-17-jarigen die spijbelden, gemiddeld 2 uur verzuimd. Bij de 18-24-jarige spijbelaars waren dit 3 uur. Ook door ziekteverzuim worden lessen gemist. Ruim eenderde van de 12-24-jarigen is in de twee maanden voorafgaand aan het onderzoek gemiddeld 4 dagen thuis gebleven door ziekte.

Buiten school

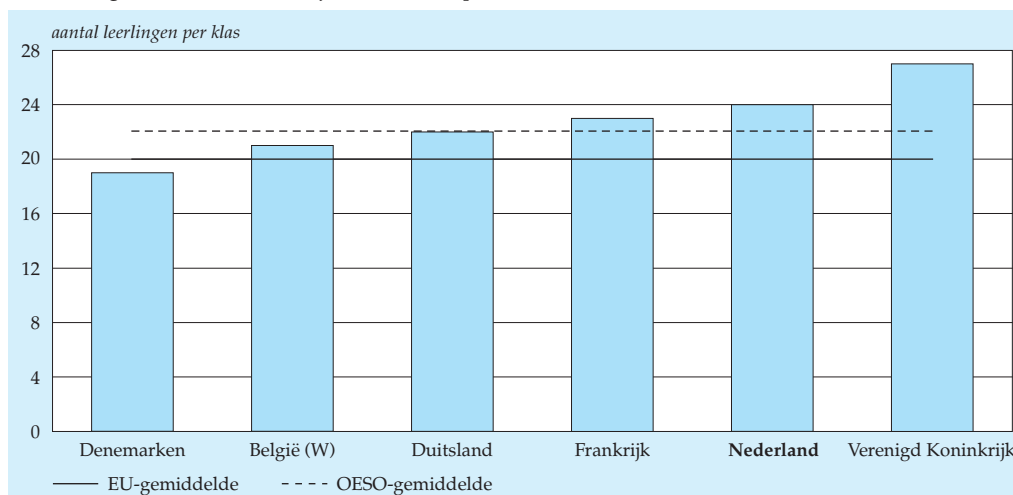
De school is voor veel leerlingen een plek om vrienden te ontmoeten. Meer dan de helft van de leerlingen tussen de 12–24 jaar heeft buiten schoolverband nog vaak contact met medescholieren of studenten. Eenderde van de leerlingen ziet soms medescholieren buiten schooltijd en 14 procent zelden of nooit.

Op en buiten school krijgen kinderen te maken met pesten. Van alle kinderen tussen de 12–14 jaar wordt 2 procent vaak en 16 procent soms gepest.

3.5 *Jongeren in het onderwijs in Europees perspectief*⁴⁾

De klassen in het Nederlandse primair onderwijs zijn met gemiddeld 23,9 leerlingen groter dan in de meeste omringende landen. In Denemarken zitten gemiddeld 19 leerlingen in een klas en in Frankrijk 22,6. Alleen in het Verenigd Koninkrijk zijn de klassen groter met 26,8 leerlingen. De gemiddelde klasse-grootte in de EU bedraagt 20,2 leerlingen.

3.17 Klassegrootte Primair Onderwijs in enkele Europese landen, 2000

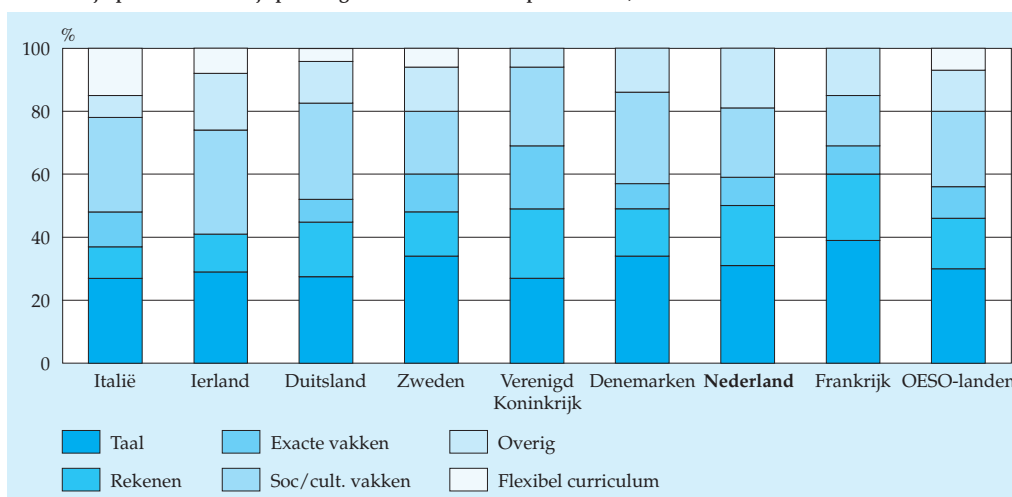
Bron: OESO.

Vaardigheden van leerlingen

Nederlandse 15-jarige leerlingen beschikken over uitstekende lees- en wiskunde vaardigheden. De basis voor deze vaardigheden wordt mede in het primair onderwijs gelegd. In het Nederlandse basisonderwijs besteden leerlingen een groter gedeelte van de lestijd aan rekenen en taal, vergeleken met de ons omringende landen, uitgezonderd Frankrijk. In Nederland bedraagt het aandeel van rekenen en taal in de totale lestijd 50 procent, in het gemiddelde

OESO-land is dit 45 procent. Bovendien ontvangen Nederlandse leerlingen meer lessen per jaar dan de leerlingen in de overige OESO-landen.

3.18 Lestijd primair onderwijs per vakgebied in enkele Europese landen, 2000

Bron: OESO.

In alle OESO-landen kunnen meisjes beter lezen dan jongens. De leesvaardigheid van Nederlandse 15-jarige meisjes is beter dan de leesvaardigheid van meisjes in omringende landen en in de OESO als geheel. Ook is de leesvaardigheid van Nederlandse jongens hoger dan die van jongens in de buurlanden. De Nederlandse leerlingen presteren beter in de wiskunde vaardigheidstoetsen dan de leerlingen in omringende landen. Jongens zijn gemiddeld beter in wiskunde dan meisjes in de OESO-landen. De Nederlandse meisjes zijn echter beter in wiskunde dan de jongens in de vergelijkingslanden. In de natuurwetenschappelijke vakken zijn de Engelse leerlingen het best. De Nederlandse jongens en meisjes staan op de tweede plaats.

Hoewel Nederlandse leerlingen over goede wiskunde en natuurwetenschappelijke vaardigheden beschikken, kiezen zij uiteindelijk minder vaak voor een studie in een exacte richting dan leerlingen in de omringende landen. In Nederland studeert 14 procent van degenen die het hoger onderwijs succesvol beëindigen af in een exacte richting. In de EU is dit aandeel 21 procent.

Noten in de tekst

¹⁾ Cumi-leerlingen zijn leerlingen van wie de ouders behoren tot de doelgroepen van het integratiebeleid etnische minderheden of afkomstig zijn van een niet-Engelstalig land buiten Europa met uitzondering van Indonesië.

²⁾ Tot het speciaal basisonderwijs wordt gerekend het onderwijs aan:

- moeilijk lerende kinderen
- kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden,
- in hun ontwikkeling bedreigde kleuters.

In de expertisecentra wordt op het niveau basisonderwijs en voortgezet onderwijs, onderwijs gegeven aan:

- zeer moeilijk lerende kinderen,
- zeer moeilijk opvoedbare kinderen,
- dove kinderen,
- slechthorende kinderen,
- visueel gehandicapte kinderen,
- lichamelijk gehandicapte kinderen,
- meervoudig gehandicapte kinderen,
- langdurig zieke kinderen
- kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden,
- kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten.

³⁾ Vmbo is in plaats gekomen van vbo en mavo. Vmbo bestaat uit een theoretische, twee praktische en een gemengde leerweg. De theoretische leerweg is vergelijkbaar met het vroegere mavo. Beide praktische leerwegen zijn vergelijkbaar met het vroegere vbo. De gemengde leerweg is een tussenvorm die sinds de invoering van het vmbo wordt aangeboden.

⁴⁾ De gegevens van deze paragraaf zijn gebaseerd op een jaarlijks verschijnende OESO-publicatie: 'Education at a Glance'. De OESO (Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling) is gevestigd in Parijs, de deelnemende landen zijn in het algemeen de Westerse, welvarende landen. De gegevens over de vaardigheden zijn gebaseerd op het PISA-onderzoek (Programme for International Student Assessment). In dit onderzoek zijn in 2000 toetsen bij 15-jarige leerlingen afgenomen voor lezen, wiskunde en natuurwetenschappelijke vakken. De tekst is ontleend aan een rapportage van het Ministerie van OC en W aan de Tweede Kamer 'Onderwijsprofiel van Nederland, Samenvatting van de belangrijkste beelden voor Nederland uit Education at a Glance 2002'. Toegevoegd aan een brief van de Minister van OC en W van 29 oktober 2002.